

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма Середня освіта (Біологія)

Спеціальність 014.05 Середня освіта (біологія та здоров'я людини)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “22” вересня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	Петришин Марта Йосипівна
Контактний телефон викладача	095-118-66-34
E-mail викладача	marta.petryschyn@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	обов'язкова
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться в день проведення занять, а також щовівторка (13.30 – 14.50). Можливі консультації через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.
2. Анотація до курсу	
<p>Курс “Латинська мова” є складовою частиною програми професійної підготовки педагогів і фахівців у галузі біології, валеології. Вивчення латинської мови формує підґрунтя для опанування студентами циклу професійно-орієнтованих дисциплін (ботаніки, зоології, загальної цитології та гістології, анатомії людини, фізіології та біохімії рослин, фізіології людини і тварин, мікробіології), а також іноземної мови; передбачає засвоєння здобувачами освіти нормативної граматики, оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу природничих термінів, вміння грамотно вживати наукову природничу термінологію греко-латинського походження у фаховій комунікації. Курс орієнтований на вивчення студентами біологічної номенклатури та систематики.</p> <p>Основною організаційною формою навчання є практичні заняття, на яких закріплюються набуті знання.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є практичне оволодіння сучасною природничою термінологією, отримання знань з елементарного курсу латинської граматики, необхідних для свідомого засвоєння і грамотного використання в професійній і науковій діяльності міжнародної біологічної і хімічної номенклатур, природничих термінів латинського та давньогрецького походження.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є оволодіння правилами вимови голосних, дифтонгів, приголосних, буквосполучень; засвоєння основ нормативної граматики, синтаксису і словотвору латинської мови; розуміння принципів утворення уніомінальних, біноміальних, тріноміальних та складених назв рослин і тварин, правил позначення гібридів та культурних рослин, інформативного змісту латинських біологічних номенклатурних найменувань, значення уніфікованих кінцевих елементів ботанічних назв; формування фахової термінологічної компетентності; грамотне використання природничих термінів латинського та давньогрецького походження на уроках біології.</p>	
4. Компетентності	
<p>У результаті вивчення курсу “Латинська мова” студенти зможуть оволодіти такими загальними і фаховими компетентностями:</p> <p>здатність до формування в учнів та студентів ключових і предметних компетенцій та здійснення міжпредметних зв'язків;</p> <p>здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення й теорії біології для пояснення та розвитку в учнів та студентів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів;</p> <p>здатність і готовність планувати освітню та дослідницьку роботу, свій робочий час у сфері професійної діяльності;</p> <p>здатність до колективних дій та організації взаємодії в колективі.</p> <p>здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті управлінського завдання або проблеми, що вирішується;</p> <p>здатність до використання знань та умінь, набутих у процесі вивчення предмету, у відносинах з контрагентами та під час обробки іншомовних джерел інформації;</p> <p>здатність використовувати в професійній діяльності усне та писемне мовлення державною та іноземними мовами;</p>	

здатність представляти комплексну інформацію у стислій формі, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні наукові терміни;
 здатність на основі вивчених фонетичних та орфоепічних правил читати біноміальні, уніноміальні, тріноміальні та складені назви рослин і тварин, позначення гібридів та культурних рослин, анатомічні терміни тощо;
 здатність розуміти і пояснювати інформативний зміст латинських біологічних номенклатурних найменувань, уніфіковані кінцеві елементи ботанічних назв, значення біноміальних назв тварин і рослин, розрізняти латинські назви гібридів та культурних рослин;
 здатність використовувати у фаховій комунікації природничі терміни латинського походження; розуміти міжнародну наукову термінологію, створену на ґрунті греко-латинських елементів; грамотно вживати термінологію греко-латинського походження;
 здатність поєднувати на міждисциплінарному рівні теоретичні знання з латинської мови у практичній педагогічній діяльності.

5. Результати навчання

Здатність демонструвати знання і розуміння провідних понять, узагальнень і законів, концепцій, вчень і теорій біології.
 Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових) згідно із завданням.
 Здатність використовувати відповідну термінологію в усній та письмовій формах, виконувати статистичне опрацювання результатів дослідження та правильно їх оформляти.
 Здатність володіти морально-етичними нормами поведінки, навиками спілкування у полікультурному, політичному і багатоконфесійному суспільстві.
 Здатність застосовувати міжнародні й національні стандарти та досвід у професійній діяльності.
 Уміння на основі вивчених фонетичних та орфоепічних правил читати біноміальні, уніноміальні, тріноміальні та складені назви рослин і тварин, позначення гібридів та культурних рослин, анатомічні терміни, латинські природничі терміни, адаптовані тексти фахової тематики.
 Відтворювати парадигму самостійних частин мови, визначати граматичні значення форм, знати принципи утворення біноміальних, уніноміальних, тріноміальних та складених назв рослин і тварин, правила позначення гібридів та культурних рослин.
 Уміння розуміти і пояснювати інформативний зміст латинських біологічних номенклатурних найменувань, уніфіковані кінцеві елементи ботанічних назв, значення біноміальних назв тварин і рослин, розрізняти латинські назви гібридів та культурних рослин.
 Відповідно до норм латинської граматики утворювати і писати біноміальні, уніноміальні, тріноміальні та складені назви рослин і тварин, гібридів та культурних рослин.
 Знати лексичний мінімум біологічної термінології, грецькі дублети і словотворчі елементи, необхідні для розуміння фахової термінології, визначати компоненти складного терміна, розуміти етимологію термінів-комполітів, інформативне навантаження терміноелементів, використовувати у фаховій комунікації природничі терміни латинського походження, розуміти міжнародну наукову термінологію, створену на базі греко-латинських елементів.
 Уміння використовувати у фаховій комунікації природничі терміни латинського походження; розуміти міжнародну наукову термінологію, створену на ґрунті греко-латинських елементів.
 Уміння працювати з лексикографічними джерелами, перекладати назви уніноміальних, біноміальних, тріноміальних та складених назв рослин і тварин, позначення гібридів та культурних рослин, адаптовані латинські тексти фахового спрямування.
 Уміння використовувати набуті знання з латинської мови у викладанні шкільного курсу біології.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
I	091 Біологія	перший	обов'язковий

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Історія латинської мови Алфавіт – Короткий огляд історії латинської мови. – Латинський алфавіт. Самостійна робота: – Видатні грецькі і римські біологи та значення їхніх творів для біологічної науки. – Видатні вчені-біологи епохи Середньовіччя та Відродження. – Роль латинської мови у формуванні природничої термінології.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Роль класичних мов у формуванні природничої термінології. 2 год./ 3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 2. Фонетика. Наголос – Вимова голосних, дифтонгів. – Вимова приголосних, буквосполучень. – Довгота і короткість складів. – Наголос. Самостійна робота: – Поділ слів на склади. – Довгота і короткість складів. – Грецький алфавіт з латинськими еквівалентами.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 8–9, 11–12) ¹ , лексичний мінімум 2 год./ 3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 3. Дієслово. – Граматичні категорії дієслова. – Теперішній час дійсного способу активного стану. – Наказовий спосіб. Самостійна робота: – Словникова форма, основи	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 36–37, 40), лексичний мінімум 2 год./ 3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

¹ Вправи і завдання пропонуються за посібником: Дяків О.Ю., Петришин М.Й. Практикум з латинської мови для студентів природничих спеціальностей. Івано-Франківськ, 2015. 115 с.

дієслова. – Поділ на дієвідміни. – Теперішній час дійсного способу пасивного стану.					
Тема 4. Перша відміна іменників. – Перша відміна іменників. – Суфікси іменників першої відміни. – Грецькі іменники першої відміни. – Неузгоджене означення. Самостійна робота: – Грецькі дублетні позначення латинських іменників першої відміни. – Кінцеві терміноелементи іменників першої відміни. – Біномінальні назви. – Назви родин рослин і тварин.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 30–31), лексичний мінімум, латинсько-грецькі дублети іменників першої відміни, назви родин рослин і тварин 2 год./ 3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 5. Друга відміна іменників. – Друга відміна іменників. – Правило середнього роду. – Суфікси іменників другої відміни. Самостійна робота: – Відмінювання іменників грецького походження. – Грецькі дублетні позначення латинських іменників другої відміни. – Кінцеві терміноелементи іменників другої відміни. – Ablativus qualitatis. – Латинські назви	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 21–25), лексичний мінімум, латинсько-грецькі дублети іменників другої відміни, латинські назви гібридів і культурних рослин 2 год./ 3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

гібридів і культурних рослин					
Тема 6. Прийменники. – Прийменники, що вимагають Acc. – Прийменники, що вимагають Abl. – Прийменники, що вживаються з двома відмінками.	самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 70–71) 2 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 7. Прикметники першої групи. Дієприкметник минулого часу пасивного стану. – Прикметники першої і другої відміни. – Дієприкметник минулого часу пасивного стану. Спосіб утворення. Переклад. Самостійна робота: – Суфікси прикметників першої групи. – Латинсько-грецькі дублети прикметників першої групи. – Вживання дієприкметника минулого часу пасивного стану в природничій термінології.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 31–32), лексичний мінімум, латинсько-грецькі дублети прикметників першої групи 2 год./ 3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 8. Семантичні розряди займенників. – Особові займенники. – Присвійні займенники. – Зворотний займенник. – Вказівні займенники. – Відносні займенники. – Заперечні займенники.	самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (68–70), лексичний мінімум 4 год.		
Тема 9. Третя відміна іменників.	практичне заняття/	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 44–48),	5 балів	протягом семестру

<p>– Загальна характеристика іменників третьої відміни. – Визначення основи. – Приголосний тип. – Мішаний тип. – Голосний тип. Самостійна робота: – Винятки з правил про рід. – Особливості відмінювання іменників грецького походження на -sis, -ma. – Іменник vas, vasis, n. – Суфікси іменників третьої відміни. – Латинсько-грецькі дублети іменників третьої відміни. – Кінцеві терміноелементи іменників третьої відміни.</p>	самостійна робота		переклад тексту “De floribus”, лексичний мінімум, латинсько-грецькі дублети іменників третьої відміни, 4 год./6 год.		згідно з розкладом занять
<p>Тема 10. Третя відміна прикметників. Дієприкметник теперішнього часу активного стану. – Загальна характеристика прикметників третьої відміни. – Відмінювання прикметників. – Дієприкметник теперішнього часу активного стану Самостійна робота: – Суфікси прикметників третьої відміни. – Грецькі дублетні позначення латинських прикметників третьої відміни. – Дієприкметник</p>	практичне заняття/самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 52–55), лексичний мінімум, латинсько-грецькі дублети прикметників третьої відміни 2 год./4 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

теперішнього часу активного стану в біологічній термінології.					
Тема 11. Четверта відміна іменників. П'ята відміна іменників. – Четверта відміна іменників. – П'ята відміна іменників. Самостійна робота: – Грецькі дублетні позначення іменників четвертої і п'ятої відміни. – Триномінальні та складені назви.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 65–67), лексичний мінімум, латинсько-грецькі дублети іменників четвертої і п'ятої відміни 2 год./ 3 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 12. Ступені порівняння прикметників. Прислівник. – Вищий ступінь порівняння. – Найвищий ступінь порівняння. Самостійна робота: – Суплетивні ступені порівняння прикметників. – Недостатні ступені порівняння. – Вживання ступеневих форм в природничій термінології. – Прислівник.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 59–60, 63), лексичний мінімум 2 год./ 6 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 13. Розряди числівників. – Кількісні числівники. – Порядкові числівники. – Розділові числівники. – Прислівникові числівники. – Ablativus temporis. – Римський календар.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 72–73), лексичний мінімум, латинсько-грецькі дублети числівників 2 год./ 4 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять
Тема 14. Основи словотвору.	практичне заняття/	2, 5, 8, 9	Вправи (с. 74–75),	5 балів	протягом семестру

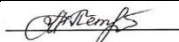
– Словотвір. – Суфіксація. – Префіксація. – Основоскладання. Самостійна робота:	самостійна робота		лексичний мінімум, суфікси іменників першої, другої, третьої відмін, латинські префікси, грецькі префікси 2 год./ 5 год.		згідно з розкладом занять
Тема 15. Історія становлення природничої термінології і номенклатури. . Латинська хімічна номенклатура. – Ботанічна номенклатура. – Зоологічна номенклатура. – Анатомічна номенклатура. Самостійна робота: – Назви кислот. – Назви оксидів, пероксидів, гідроксидів, закисів. – Назви солей безкисневих кислот. – Назви деяких вуглеводних кислотних радикалів.	практичне заняття/ самостійна робота	2, 5, 8, 9	Ботанічна номенклатура. Зоологічна номенклатура. Анатомічна номенклатура 4 год./8 год.	5 балів	протягом семестру згідно з розкладом занять

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» . Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Модульна контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу. МКР оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Контрольна робота має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу.
Семінарські заняття	Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку навичок читання (включно з акцентуацією); виконання лексико-граматичних вправ; переклад анатомічних термінів; граматичний аналіз термінів; перевірку знань лексичного

	<p>мінімуму, греко-латинських дублетів і терміноелементів; тестування, завдань самостійної роботи.</p> <p>Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання. Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування практичних занять позначаються «0».</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих аудиторних і самостійних завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки (4-бальна шкала). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування практичних занять позначаються «0».
7. Політика курсу	
Політика курсу: Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Барна М.М. Ботаніка. Терміни. Поняття. Персоналії / М.М. Барна. – К. : Видавничий центр „Академія”, 1997. 2. Балаєва О.Ю., Вакулик І.І. Латинська мова для студентів агрономічного та плодоовочевого факультетів. К., 2010. 324 с. 3. Горностаєв Г.Н. Латинские названия животных и растений: Учебное пособие М. : Изд-во Московского ун-та, 1974. 146 с. 4. Гриценко С.П., Балаєва О.Ю. Латинська мова для студентів-агробіологів. Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с. 5. Дяків О.Ю., Петришин М.Й. Практикум з латинської мови для студентів природничих спеціальностей. Івано-Франківськ, 2015. 115 с. 6. Закалюжний М.М. Латинська мова: Підручник. К. : Либідь, 2003. 368 с. 7. Михайлова О.Г., Кононко Г.Г. Медична та біологічна латина. Основи термінології : Навчальний посібник. К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2007. 160 с. 8. Попович Р.Г. Латинська мова для студентів-екологів. Рівне, 2013. 131 с. 9. Ревак Н.Г., Сулим О.Ю., Наазаренко О.Ю. Латинська мова та основи біологічної термінології : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 406 с. 10. Чопик В.І., Єна А.В. Латинська ботанічна номенклатура: Навчальний посібник, К. : РВЦ Київський університет, 1997. 57 с. 11. Філіпович З.М. Латинська мова для біологічних факультетів. К. : Вища школа, 1978. 207 с. 	

Викладач

Петришин М.Й.